

[Transcript] Forklart / Putin skulle feire Russlands store dag, men noe skurret

I månedsvis har russene forebrett seg på at Ukraina skal slå tilbake.

Og samtidig som russiske soldater gravde skyttegrave på ukrainske jord, gjorde russene hjemme seg klare for å feire den store seierne over nazistene under andre verdenskrig.

Men i år er det noe som forstyrrer feiringen.

For nå har det begynt å smelle i Russland.

Du hører på forklart fra Aftonposten, i dag er det onsdag 10. mai, og jeg heter Synne Søhor.

I går 9. mai feirer russene seierne over nazistiskland i andre verdenskrig.

Og for en tusenvis av soldater tog jeg på til mikrofonen og langa ut mot vesten, altså oss, før han avslutter med for Russland for våre tapestyrker for seier Hurra.

Helene Sjøggister jobber som journalist her i Aftonposten, og tidligere vært korrespondent i Russland.

9. mai er nærmest en heldig dag i Russland, og egentlig så er det en dag for å huske det offere som tidligere generasjoner gjorde under andre verdenskrig, nesten en dag for sorg, i hvert fall en dag for å hedre og for å minne oss.

Men under Aftonposten har dagen blitt mye mer militarisert.

Jeg husker fra Naibudi Moskva, man kunne se småbarn, til og med Beiber i militære uniform, som står og ser på denne brykkdapparatene av dødlige våpen som vises framfor befolkningen.

Så dette er en dag som Putin bruker til å vise egen befolkning, hvor sterk han er og hvor sterk det russiske militære er.

Ja, er det Putin sa i denne talen.

Han sa at vesten har glemt hvem som vant øven av sitt huskland, og at vesten nå er fullt av hat og russoforbi.

Han mener at vestens eliter har som mål å ødelegge Russland, og derfor må Russland forsvare sin selvstændighet.

Han sa også at Russland er under reelt angrep, og Ukrainer er kun gisler tatt av vesten for å kjempe mot Russland.

Hvor alvorlig bør vi egentlig ta det han sier da?

Ja, er det noe vi har lært sista halvandet år, så er det å ta det Putin sa svært alvorlig.

Han gikk tross alt til krig mot Ukrainer.

Men i år er noe annerledes med den store feiringen.

En frykt har sneket seg inn og bremser festen.

Før i helgen smalt det.

Omtrent 40 mil øst for Moskva eksploderte en bil.

Det er tot normalt når jeg bare iber mot.

Når jeg ser ikke sånn i mot.

I en mobilvide fra Åstedet ser man bilvraket opp ned, besiden av et dypt krater i bakken.

I bilen satt en profilert Russisk krikisar.

I helger så ble han skada på mest dramatisk vis på Russisk jo.

Han heter Sahar Prilipin, og han er forfatter og blei alvorlig skada, da bilen han satt i eksploderte.

Så før han i samme bil miste livet.

Og hva betyr dette angreppet?

Sånn i første omgang er det jo en dramatisk og mye omtalt hendelse som då skabe frykt.

Men så er jo dette også treige gangen en kjenn tilhenger av krigen blir drept på dramatisk vis.

[Transcript] Forklart / Putin skulle feire Russlands store dag, men noe skurret

Og en kjent russisk militære analytiker mener at disse angreppene treffer ekstra godt, fordi det rammer meningsstandere inn av de Rusland.

Så det er neppe tilfeldig at disse inflytelsesriker krikisar nå også er et mål.

Og Russerne selv mener det ganske mye som tyder på at Ukrainer står bak.

Og denne bilbombått går bare inn i et større mønster som med nå har sett over tid.

Krigen har nå gått inn i en ny fase, så er jeg ekspertene.

Og den handler om at Ukrainer har startet en ny front.

Og den fronten er ikke på ukrainske jord.

Alt skal talfestes. Top score, ti av ti.

En god vurdering for det å lys opp i jernvoves og kan få oss til å presteeer bedre.

Men gjør det samtidig verden til et litt kipere sted.

Vi blir overvokket av enten kommersjeller eller offentlige.

Så blir jeg velnødt til å selv og selv og selv.

Hør ny sesong av Deep Dick i Podomi eller Aftonposten-appen.

Når har vi funnet minst hundra ulike angre med misiler, bomber eller droner, bare i år i Rusland.

Nå en angrep er jo veldig godt kjente, som da Tatarsk i en kjente militærblogger fikk en eksploderende statu.

I henne og døde, eller den bilboberen vi så i Helga.

Men nesten hver dag så er det sånn små angrep i dag.

Men det er ikke noe i dag.

Det er ikke noe i dag.

Det er ikke noe i dag.

Det er ikke noe i dag.

Neste hver dag så er det sånn små angrep ulike steder i Rusland nå.

For eksempel så fant vi et misiler angrep i den lille landsbyen Susamka 30. april i år.

Der ble i flere hus total ødelagt og fire mennesker miste livet.

Og så er det kanskje mer kjent at det har vært mange dronangrep på olje-raffinerier og tågstationer.

For eksempel så førte en eksplosjon på jernbanen i Bryansk til at 20 vagnar sportet av.

Og kun en dag tidligere i samme område så ødelag en eksplosjon flere veier i område.

Hva er det som er spesielt med disse angrepene?

Jeg har borset fra noen spektakulære enkelt angrep med døden til følge.

Så egentlig det vi ser av materiale vi mer har samlet inn,

er at det er ikke så veldig mange som dør i disse angrepene.

De er stort sett blodløse, men retter mot infrastruktur eller militære mål.

Her inkluderes også angrep på den ukrainske krimhaløya som har vært annektert av Rusland siden 2014.

De fleste angrepene har skjedd nær den ukrainske grensen,

men det er også meldt om flere angrep lenger inn i landet.

Og nå skaper angrepene frikt i Rusland.

I minst 21 ruiske byer er den tradisjonsrike markeringen avlyst,

paraden med feiringen av Russlands seier over Nase i Tyskland.

I Peskov og Velike i Lukis så sa de at de avlyste av hensyn til soldater som hadde rett og nær fra krigen,

og kanskje ikke ønsket å høre fire vakker i akkurat nå.

[Transcript] Forklart / Putin skulle feire Russlands store dag, men noe skurret

Men den absolutt vanligste grunn for å avlyse disse paradene var av sikkerhetsgrunder, altså i frukt for angrep.

Og disse angrepene, hvordan påvirker de krigen?

Det er et spørsmål som jeg tenker mye på og har hørt mye ulike eksperter om, og svaren jeg får kan jeg jo egentlig dele i to ulike konsekvenser.

Og den første konsekvensen er en slags rally around the flag-effekt,

altså at angrepene skaper sine blant rusterne,

og gjør at de ønsker å slutte opp om krigen og bidra, altså at det hjelper til i potenskrig.

Men den andre konsekvensen er en økt frustrasjon blant rusterne ikke mot ukrainene, men mot egne styresmakter.

Og jeg har for eksempel kontakt med noen som bor i et av de mest angrepene områdene i Belgorod, og de er veldig fortillere over at Moskvaer ikke får med seg at de blir angrepet så godt som kværdag.

Så disse angrepene kan jo på langt sikt være med på å styrke motstand mot poten, men det er langt inn i fremtiden og et stort spørsmålstegn.

Ukrainer har lenge prøvd å ta tilbake de områdene som har blitt okupert av russiske soldater, og med våpen hjelp fra vesten har de kunne trappe opp krigen på hjemmebanen.

Men nå mener flere at angrepene på russisk jord er Ukrainas front nummer 2.

Helena, er dette ukrainske angrep?

De fleste russiske nyhedsmelinger og russiske myndigheter peker på at ukrainer står bak disse angrepene.

Det er imod at de vanskelig foryrer seg umulig å få varifisert de påstandene, og andre kan ha interesse av å gjennomføre denne type angrep.

Hvem da?

Det finnes veldig mange teorier der ute.

For å rydde litt i disse teoriene pleier jeg å se for meg tre mulige gjerningspersoner eller grupper som kan stå bak.

Det første er jorda ukrainske myndigheter, og det andre er russiske myndigheter.

Den tredje er at det kan stå bak uavhengig i gruppen, og disse gruppene kan både være ukrainer, og de kan være russere.

Men de er da ikke tilknytter starten på noen som helst måte.

Ruslan anklager altså ukrainer for å stå bak.

Men ukrainer nekter for å ha noe med angrepene å gjøre.

Selenske nekter for at ukrainer står bak disse angrepene, og det må han nesten gjøre.

Nå er det jo sånn at ukrainer ble brutalt angrepe av sin nabo.

Og det er Ruslan som er den angrepene partierne i krigen, og ukrainer forsvarer seg selv.

I den kampen får de støtte, altså veldig mye støtte, fra vestlige partnere, som for eksempel også i Norge.

Men hvis det viser seg at denne våpenstøtten brukes til å drepe russiske civile på russisk jord, så har ukrainer et forklarensproblem.

For det første er det ikke våpenen jeg tenkte.

Og for det andre vil det jo bidra til å trekke av vesten lenger, i retning av å være direkt i krig med Ruslan.

Og det er det ingen i vesten som ønsker.

[Transcript] Forklart / Putin skulle feire Russlands store dag, men noe skurret

Men har ikke ukrainer også interesser deg av å vise at de gjør det bra i krigen?

Det kan du jo si.

Men for ukrainer er hovedmålet å ta eget territorium tilbake.

Deres måte å vise at de gjør det bra i krigen er å ta tilbake sitt eget land og fri sin egen befolkning.

Ikke å dra hele vesten inn i trei verdenskrig med Ruslan.

Forskere meg.

Disse egen grøpene på russisk jord er med på å skada kremmedrykte, men også Ruslands militære og økonomiske ressurser.

Og det kan være farlig for Ruslan akkurat nå, nettopp fordi alle går å vente på at ukrainer skal slå hartebake mot Ruslan langs fronten i ukrainer, altså gjennomføre denne mye omtalte ukrainske motoffansiven.

Hvordan vil det på hvilke krigen som sett fra Ruslan i sida?

Hvor godt denne strategien med angrep i Ruslan har fungeret, det vil man trolig først få svar på i løpet av noen uker.

De fleste eksperter tror at motoffansiven vil være i gang, i løpet av maj kanskje tidlig juni i en gang.

Og da vil man se om disse angrepene har klart å gjøre noe forskjell på den russiske forståelsevnen.

Hvordan vil det påvirke russiske befolkninger hvis krigen kommer nærmere?

Nå er det flere ting som gjør at krigen kommer nærmere den vanlige russeren.

For det første virker jo sanktjonene, og den hjemme russere har fått et annet utvelger, varer og tjenester i hverdagens inn.

Og så er det jo veldig mange russere som nå har rett og nær fra Ukraina i Kista, og stadig flere russere kjenner noen som har mistet livet i krigen.

Og hvis det nå også er sånn at stadig flere russere opplever angrep der de bor, så kan man jo snakke om at krigen også har kommet til Ruslan,

og putt inn billen jo ikke at det han kaller en begrenset av militær spesial operasjon, skal markas på russisk jo.

Men hvis vi går tilbake til puttinnstalen på den store festdagen i Moskva, vet vi nå om hva slags svar han planlegger på disse angrepene?

Det er jo umulig å vite hva puttinn tenker,

men det med vet er at flyalarmen går nesten hver kveld i Ukraina nå.

Det er mange angrep som står nok for en flere blodige mandag i denne brutale grin.

Du har rørt en poddkast fra Aftenposten.

Det var journalist Helene Sjøkkista som forklarte deg hvordan Ukrainerne slår tilbake på russisk jord.

Denne episoden er laget av producent Olav Eggesvik og meg, Synne Søholl.

Resten av forklart er Jenny Førland, Philip A. Johannesborg og Anders Weberg.

Lydende hørte er fra Nyhetsberået AP, PBS NewsHour, ABC News, India Today og BBC.

Ok, det finnes spørsmål som er ikke så enkelt å google type Ukrainerkrigen.

Hva er det som gjør at soldataespring til synelatene frivillig inn i døden?

Jeg tror ikke jeg kan sammenligne deg med noen ting som har skjedd i livet mitt før.

Og hvorfor sier folk som jobber med kunstintelligens at maskina begynner å bli bevisst?

Når du prosesserer informasjonen og tar intelligente beslutninger, da er vi farlig nær tenking.

[Transcript] Forklart / Putin skulle feire Russlands store dag, men noe skurret

Og hvorfor har vi ideelt at et strømarked når det gir oss dyr strøm?

Det er en sjans for at dette kunne gå galt, men det er veldig stor.

Jeg heter Marie-Teris Latterhjelland og i denne nye podcasten Deep Dick, så nørde jeg kollegaer mine på tema som formet 10 av vi lever i.

Mest fordi vi er genvind nysjerrig og fant ingen gode svar da vi googler, men også for å gi deg en helt ny innsikt og ta meg til bordet neste vennevis.

Kjekke ut Deep Dick, D-I-P-D-I-K-K, i aften på snappen eller hos Podmi.

Prøv å si det selv, D-I-P-D-I-K-K, det er helt umylige.